

Interieurstijl ook voor buiten

Japandi in de tuin, wat betekent dat?

Japandi is al een aantal jaren een trend in interieurs. De combinatie van Japans en Scandinavisch wordt gekenmerkt door rust, eenvoud, kwaliteit en harmonie met de natuur. Japandi lijkt zich steeds meer een weg naar buiten te banen. De Scandinavische en Japanse tradities bieden veel aanknopingspunten voor tuinontwerpers.

TEKST **Peter Bennink**

Eenkele weken geleden kwam ik op de website van Van Mierlo Tuinen voor het eerst de term Japandi tegen. Meer in het bijzonder het boek *Japandi Outdoor Living*, geschreven door Laila Rietbergen, die zich helemaal heeft verdiept in Japandi en dit onder meer deelt op haar Instagramaccount @japandi.interior. Na twee boeken over Japandi-interieurs scheef ze een boek over Japandi in de buitenruimte, en veel ontwerpen van Noël van Mierlo zijn hierin te vinden.

Wat online rondneuzen liet zien dat ik mijn ogen blijkbaar al een tijdje in mijn zak had zitten. Japandi blijkt overal te zijn, van luxe interieurmerken en winkels tot Ikea en Leen Bakker. Japandi, een samen-trekking van Japan en Scandi(navië) blijkt wel vooral een interieurstijl te zijn. Rustig ogende minimalistische interieurs met gebruik van veel hout en andere natuurlijke materialen en warme aardse kleuren. Er worden allerhande definities gegeven van de stijl, vaak iets als 'de combinatie van Japans minimalisme en Scandinavische functionaliteit.'

Maar volgens Rietbergen is Japandi veel meer dan alleen een populaire stijl.

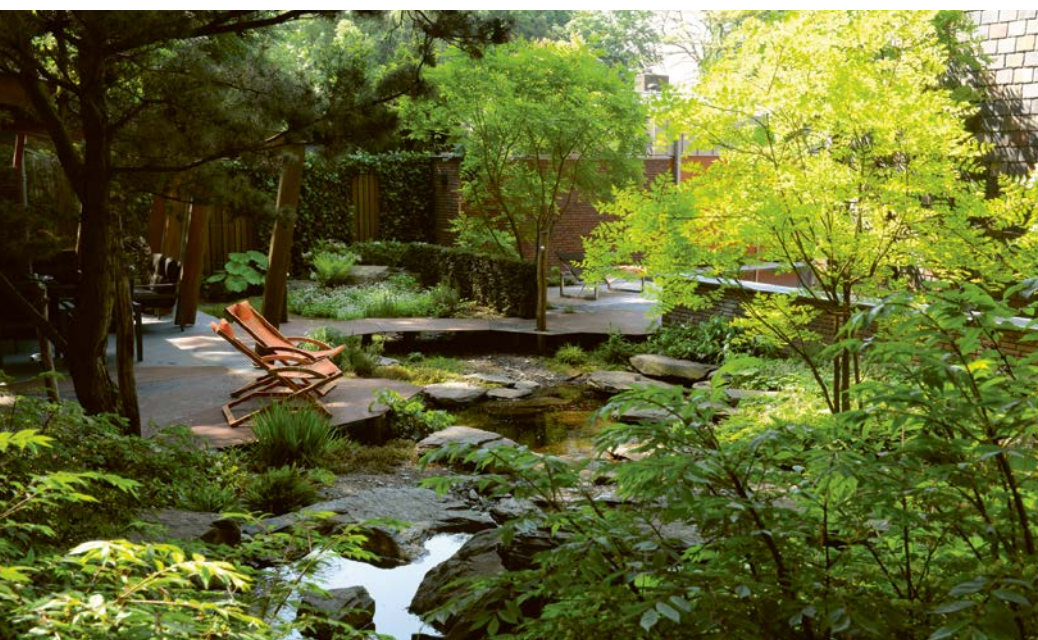
Beide culturen kennen rijke en diepgewortelde tradities die elkaar deels overlappen en deels aanvullen. „Japandi is de perfecte combinatie van de beste aspecten van Japanse en Scandinavische leefstijlen.”

Leidende principes

Beide culturen kennen een aantal leidende principes. Bijvoorbeeld het Japanse *Ma*, de kracht van de leegte waarbij niet de objecten in een interieur zelf belangrijk zijn, maar de ruimte ertussen. „Dat is toe te passen op allerlei vlakken. In gesprekken bijvoorbeeld kan de ruimte tussen woorden net zo belangrijk zijn als de woorden zelf, ook dat is *Ma*.”

Wabi-sabi is een ander leidend principe, dat gaat over de schoonheid van imperfectie. „Dat is bijvoorbeeld terug te zien in *kintsugi*, het repareren van gebroken aardewerk met lak waarin goud of zilver verwerkt is. Zo worden de breuken juist geaccentueerd en het mooiste deel van de schaal of vaas. Maar *wabi-sabi* kan ook gaan om de schoonheid van een verweerde steen of een vergrijsde houten tuinscherm of een scheefgegroeide boom.”

Uit Scandinavië komt bijvoorbeeld

Een rustige sfeer, natuurlijk ogende beplanting, een zachte overgang van binnen naar buiten en bewust omgaan met de lichtinval zijn elementen die goed passen bij een Japandi-tuin.

In de Japandi-stijl hebben meubels vaak ronde vormen en zijn tafels en zitjes laag bij de grond. In zowel Scandinavische als Japanse culturen is het beleven van de natuur belangrijk, houd hier rekening mee bij het ontwerp.

*'Mensen moeten er vooral
een eigen draai aan geven'*

hygge, een gevoel van warme gezelligheid. Dit komt in de Japandi-interieurs terug in de vorm van warme kleuren, gebruik van natuurlijke materialen als wol, en toepassing van ronde vormen. Een andere Scandinavisch begrip is *lys*, de omarming van licht; het bewust omgaan met de lichtinval van de zon en wat dat betekent voor de inrichting van je huis of tuin.

Er zijn bovendien ook nog ideeën die zowel in Scandinavië als Japan belangrijk zijn. Bijvoorbeeld de liefde voor natuurlijke, kwalitatief hoogwaardige materialen. Een ander concept is een sterke band met de natuur. Denk aan Japanse bosbaden en het Scandinavische jaarrond buitenleven, weer of geen weer.

Eigen tuintradities

In Japan zijn er verschillende eeuwenoude en ragfijn ontwikkelde tuinstijlen die een specifieke filosofie uitdrukken. Scandinavische tuinen zijn weliswaar minder sterk geëvolueerd en geraffineerd, maar hebben wel degelijk hun eigen karakter.

De Zweedse tuinontwerpster Annika Zetterman noemt als aspecten van de typische traditionele Scandinavische tuin

Foto Van Merlo Tuinen

Een Japandi-tuin is liefst jaarrond te beleven, dat kan bijvoorbeeld goed met een overkapping. Het Japanse begrip *Shakkei* wil zoiets zeggen als 'het lenen van het landschap', het gebruikmaken van de schoonheid van de omgeving.

Foto Van Mierlo Tuinen

Een ontwerp dat de balans vindt tussen materie en ruimte en dat verbinding zoekt met de natuur. Zowel de Scandinavische (lagom) als Japanse (kanso) cultuur hecht waarde aan eenvoud, soberheid.

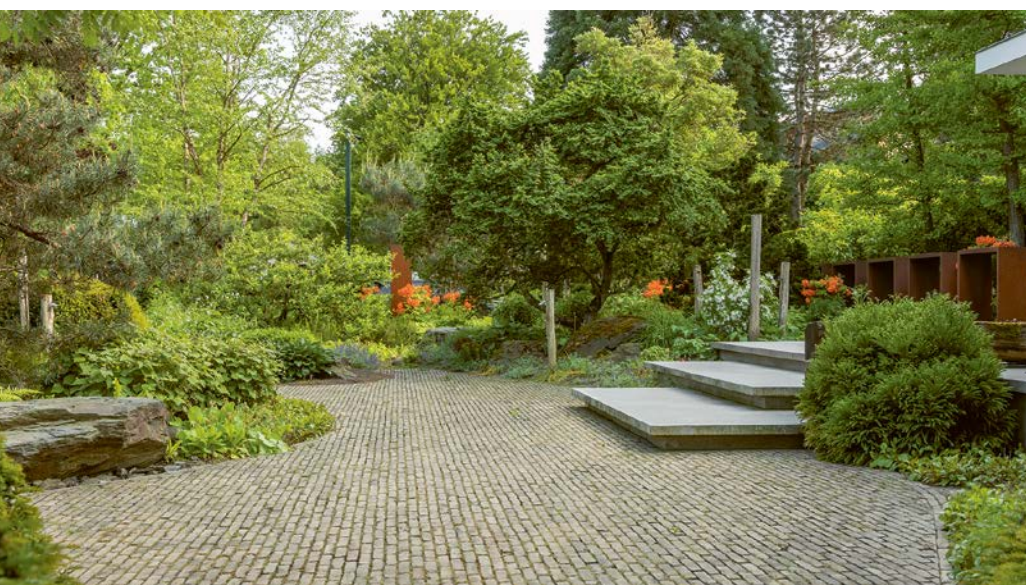

Foto Van Mierlo Tuinen

Organische vormen, natuurlijke materialen en beplanting die zowel aansluiting vindt bij de Japanse als Scandinavische flora. Een tuin waarin je de natuur kunt beleven en die opgaat in de omgeving zou je kunnen zien als een Japandi-tuin.

Foto: Thor Alwis - Unsplash

Bij het ontwerpen van een Japandi-tuin is veel inspiratie te halen uit Japanse tuintradities. Het creëren van een serene sfeer, gebruik van natuurlijke en duurzame materialen, eenvoud in het ontwerp en het omarmen van imperfectie bijvoorbeeld.

onder meer: eenvoudig, functioneel, aandacht voor seizoenen, beplant met delicate bloemen en klassieke planten zoals appelbomen en seringen.

Maar wat zou een Japandi-tuin dan moeten zijn? Gaat het om het doortrekken van de organische vormen, rustige kleuren en warmte van Japandi-interieurs? Of het gebruiken van elementen uit de bestaande tuinstijlen van beide regio's of juist om het toepassen van de leidende principes die zo bepalend zijn in de culturen van Japan en Scandinavië?

Rietbergen laat dit bewust in het midden. „Voor mij is het heel belangrijk dat iedereen uiteindelijk keuzes maakt die bij hem of haar passen. En hun eigen draai eraan durven te geven.”

Toch zijn er wel degelijk kenmerken die volgens Rietbergen echt bij een Japandi-tuin horen. „Met de natuur meewerken in plaats van ertegenin bijvoorbeeld, het gebruik van natuurlijke materialen die in de loop der tijd mogen ververen, aandacht voor ruimte, organisch vormen.” Deze tuinen moeten vooral rust uitstralen. „Zet het niet helemaal vol. Zorg ervoor dat het er opgeruimd uitziet. Creëer bergruimte voor kussens bijvoorbeeld en laat niet die ongebruikte parasolvoet het hele jaar in beeld staan.”

Op zoek naar voorbeelden van wat ze wilde laten zien, stuitte ze op het werk van Noël van Mierlo. „Hij maakt natuurlijk aandoende tuinen met glooiende vormen, geen rechte lijnen of symmetrie. Met natuurlijke materialen en oog voor ruimte en lichtinval. Toen we elkaar spraken bleek ook dat we heel veel op één lijn zaten.”

Japandi avant la lettre

Van Mierlo heeft nooit de bewuste keuze gemaakt om Japandi-tuinen te maken, maar kan zich wel in de zienswijze van Rietbergen vinden. „Ik snap die mix van Japans en Scandinavisch design wel.” Hij vertelt veel gereisd te hebben in Scandinavië en in Canada gewoond te hebben. „Daar is de aanwezigheid van natuur vanzelfsprekend. Natuur is heel belangrijk om je te kunnen ontspannen, tot een paar honderd jaar geleden leefde de mens continu in symbiose met de natuur. Dat zit diep in ons en wat is dan

een betere plek om natuur te kunnen beleven dan rond je eigen huis?”

Zijn ontwerpen probeert Van Mierlo dan ook altijd natuurlijk te laten lijken. „Ik observeer hoe het licht in de loop van de dag en in de loop van het jaar beweegt en houd daar rekening mee. Ik streef ernaar om een tuin te componeren die natuurlijk aanvoelt en uitnodigt om te ontdekken.”

Daarbij zijn er tal van factoren om rekening mee te houden waarbij de stijl van Van Mierlo eerder aansluit op de Japanse en Scandinavische tradities dan op wat hij in Nederland ziet. „Nederlandse tuinen zijn vaak strak georganiseerd en nogal orthogonaal. Daarbij worden ze steeds meer een verzameling van spullen. Ik voel mij veel meer aangetrokken tot asymmetrie en het natuurlijke.”

De tuinontwerper laat zich al langer inspireren door Japanse tuinen. „Ik gebruik geen gimmicks als pagodes, gebogen bruggetjes of lantaarns, maar kijk wel bewust naar de open ruimte en de omgeving. Soms maak ik een bosrand die grenst aan de tuin zichtbaar of een uitzicht over een veld, en een andere keer gaat het juist om het wegfilteren van de omgeving zoals een raam van de burens.”

Ook het principe van wabi-sabi paste Van Mierlo al langer bewust toe. „Wij in het westen omarmen perfectie, maar dat duurt maar kort. Imperfectie is blijvend.” <

Japanse principes

- **Ma** – de kracht van de tussenruimte. In Japanse esthetiek ligt er net zo veel nadruk op het tastbare als op de ruimte daartussen.
- **Shizen** – de natuurlijke manier. Natuur als ongedwongen proces. Niet iets om te overheersen maar om mee te harmoniëren.
- **Shakkei** – het lenen van het landschap. De kunst van het zorgvuldig gebruiken van de omgeving in het ontwerp van de tuin. Het versterkt de tuin maar ook de band met de omgeving.
- **Wabi-sabi** – de schoonheid van imperfectie. Een scheve boom, bemoste steen of verweerde

houten bank geven de tuin karakter.

- **Kanso** – een esthetisch principe dat eenvoud, soberheid en helderheid waardeert. Door het weglaten van het overbodige worden essentie, functionaliteit en innerlijke rust zichtbaar.
- **Mottainai** – drukt respect uit voor middelen en leven, met spijt over verspilling en onbenut potentieel; laat natuurlijke kringlopen functioneren en hergebruik materialen.
- **Gaman** – stille, geduldige volharding bij tegenslag. Deze deugd kan tot uitdrukking komen in planten en materialen met een lange levensduur.

Scandinavische principes

- **Hygge en koselig** – Met name het Deense hygge is een internationaal bekende term. Koselig is de Noorse variant. Ze staan voor comfort, knusheid, warme verbinding en gezelligheid.
- **Sisu** – innerlijke kracht. Het Finse concept van vastberadenheid en moed in tijden van tegenslag. In de tuin te vertalen naar weerbare planten en materialen die weinig onderhoud vergen.
- **Friluftsliv** – leven in de buitenlucht. De dagelijkse, eenvoudige verbinding met de natuur is diepgeworteld in de Scandinavische cultuur. Meer een levenswijze dan een hobby. Creëer

een tuin die uitnodigt tot dagelijks gebruik. Ook in de winter.

- **Veranderlijkheid** – erken de constante verandering in de natuur, pas je aan aan de veranderende omstandigheden. Gebruik vaste planten die veranderen in de loop van het jaar of verplaatsbare meubelen zodat je de tuin kunt aanpassen.
- **Lys** – het omarmen van licht. Speel bewust in op de manier waarop licht in de tuin valt door de loop van de dag en de loop van het jaar.
- **Lagom** – de kunst van precies genoeg. Balans, matiging en harmonie, niet te veel en niet te weinig.

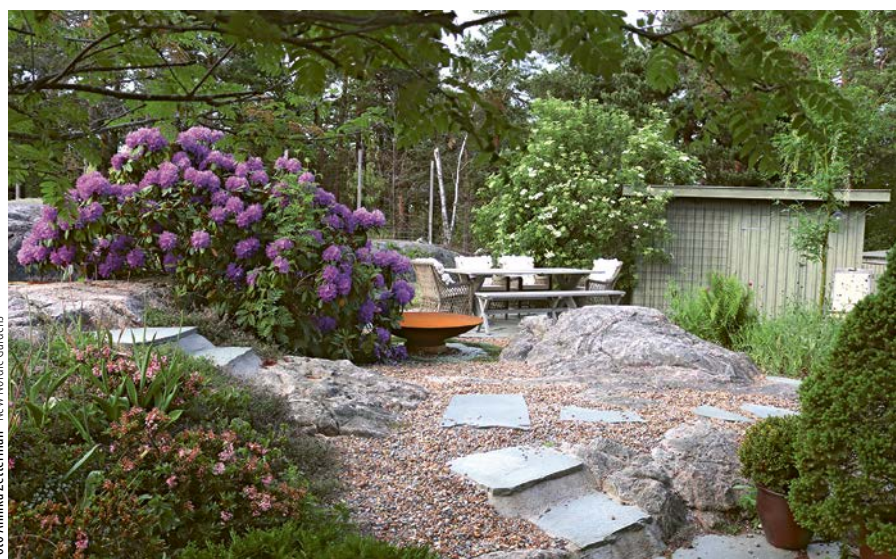

Foto Annika Zetterman – New Nordic Gardens

Een ontwerp van de Zweedse tuinontwerper Annika Zetterman. Het natuurlijke landschap maakt vaak een integraal deel uit van haar ontwerpen, die zij eenvoudig en functioneel houdt. „Creëer een ruimte met een doel.” Kwaliteit van aanleg is belangrijk zodat de tuin lang kan blijven bestaan. Ze maakt de seizoenen beleefbaar, bijvoorbeeld door gebruik van bloembollen in het voorjaar en planten met een herfstkleur.

Japandi Outdoor Living

Auteur – Laila Rietbergen

Taal – Engels

Uitgever – Lannoo

Omvang – 256 pagina's, hardcover

ISBN – 9789020973280

Afmetingen – 291 x 231 mm